

V-113/426/1926
6

BIULETYN INFORMACYJNY

Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Żydowskich w Polsce

Numer Sprawozdawczy

Warszawa, Cena — groszy 50
Kwiecień—Maj 1926 r. Dla członków Związku gr. 25

Sprawozdanie z V Zjazdu Delegatów Zw. Zaw. Naucz. Śr. Szkół Żyd. w Polsce.

V-ty Doroczny Zjazd Związku obradował w Warszawie w dn. 27 i 28 marca r. b. przy udziale 47 delegatów następujących Oddziałów: 1. Będzin, 2. Białystok, 3. Częstochowa, 4. Dubno, 5. Grodno, 6. Kalisz, 7. Kielce, 8. Koło, 9. Kutno, 10. Lublin, 11. Łomża, 12. Łódź, 13. Łuck, 14. Międzyrzec, 15. Pińsk, 16. Piotrków, 17. Płock, 18. Pułtusk, 19. Równe, 20. Sosnowiec, 21. Warszawa, 22. Włocławek, 23. Zamość. Usprawiedliwiły nieobecność swych delegatów Oddziały w Kowlu, Radomiu, Słoninie i Tomaszowie, nieobecności nie usprawiedliwiły Oddziały w Chełmie i Mławie.

Zjazd zagaił przewodniczący Zarządu Głównego kol. **Gold-sobel**. Wskazując na poważne zadania, jakie stoją przed Zjazdem, który zbiera się w momencie wyjątkowo krytycznym w życiu nauczycielstwa, kol. przewodniczący wita przybyłych delegatów i wzywa ich do owocnej pracy dla dobra organizacji.

Do Prezydjum Zjazdu powołani zostali kol. kol.: dr. Infeld (Warszawa), Aronsztam (Białystok), dr. Bergman (Równe), Geier (Włocławek), Münzer (Lublin) oraz sekretarze kol. kol. Bessendorfówna (Kielce) i dr. Hertz (Warszawa).

Porządek dzienny Zjazdu ustalony został w sposób następujący:

- 1) Odczytanie protokołu IV Zjazdu.
- 2) Sprawozdanie Zarządu Głównego.
- 3) „ Komisji Rewizyjnej.
- 4) Umowa zbiorowa na rok szk. 1926/27.
- 5) Sprawa stosunków służbowych nauczycielstwa.
- 6) Sprawa projektu ustroju szkolnictwa.
- 7) Sprawa ubezpieczenia emerytalnego.
- 8) Sprawa kwalifikacyj nauczycielskich.
- 9) Zmiany statutu.
- 10) Uchwalenie preliminarza budżetowego i ustalenie wysokości składki członkowskiej.
- 11) Wnioski Zarządu Głównego i Oddziałów.
- 12) Wybory Zarządu Głównego i Komisji Rewizyjnej.
- 13) Varia.

Powitania.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego przewodniczący udzielił głosu przedstawicielom zaproszonych organizacyj.

W imieniu Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich powitał Zjazd kol. **FILIPOWICZ**. Wskazując na powagę sytuacji w związku z atakami na szkolnictwo i nauczycielstwo, kol F poinformował Zjazd o akcji, którą reprezentowany przezeń Związek prowadzi w obronie szkoły i nauczyciela, i wyraził nadzieję, że w akcji tej o wspólne interesy całego nauczycielstwa organizacje nasze pójdą razem.

Kol. **KEJLESÓWNA** powitała Zjazd w imieniu Zrzeszenia Zawodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, zaś kol. **GURFINKIEL** w imieniu Związku Nauczycieli Żydów życząc Zjazdowi owocnej pracy.

Obszerne przemówienie o stosunkach organizacyjnych w ruchu zawodowym pracowników umysłowych wygłosił przedstawiciel Rady Generalnej Pracowniczych Związków Zawodowych kol. **MUSZKAT**. Życząc organizacji naszej pomyślnego rozwoju, delegat Rady Generalnej wyraził przekonanie, że i nasz Związek znajdzie się w szeregach zrzeszonych organizacji pracowników umysłowych.

Przemawiał pozatem delegat Stowarzyszenia Wolnomyślicieli Polskich, wzywając nauczycielstwo do czynnej akcji o laicyzację szkolnictwa.

Kol. **INFELD** w serdecznych słowach podziękował mówcom za życzenia, poczem odczytał nadesłane na Zjazd depesze: 1) „Wyrazy solidarności koleżeńskiej i życzliwości z okazji Zjazdu przesyła Stowarzyszenie Nauczycielstwa Niemieckiego w Łodzi”. 2) Stowarzyszenie Nauczyc. Żydów Szkół Powszechnych m. Łodzi życzy Zjazdowi owocnej pracy dla szkolnictwa i nauczycielstwa żydowskiego”.

Wnioski nagłe.

Poza porządkiem dziennym kol. **Głogowski** (Warszawa) w imieniu Zarządu Głównego wezwał Zjazd do uchwalenia rezolucyj, protestujących przeciwko polityce Rządu wobec szkolnictwa i nauczycielstwa. W mocnych słowach scharakteryzował kol. G. tę politykę, ujawniającą się w zabójczej dla kultury, redukcji budżetu oświaty, w ustawicznym prześladowaniu i tępieniu szkolnictwa mniejszości narodowych oraz stosowaniu „numerus clausus”, w reakcyjnych zakusach na niezależność szkolnictwa. Szczególnie mocno zaakcentował mówca konieczność protestu przeciwko krzywdzie, wyrządzonej nauczycielstwu szkół państwowych przez sławetną „ustawę sanacyjną”.

Zjazd jednogłośnie uchwalił następujące rezolucje, zgłoszone przez Zarząd Główny:

I. Rezolucja w sprawie projektu ustroju administracji szkolnej.

Wobec usiłowań, czynionych przez stronnictwa reakcyjne w kierunku podporządkowania szkolnictwa władzom administracyjnym,

Zjazd wyraża najostrejszy protest przeciwko temu niesłychanemu zamachowi na niezależność szkoły i zwraca się do ugrupowań parlamentarnych, którym droga jest niezależna demokratyczna szkoła, z gorącym apelem, ażeby z całą energią przeciwstawiły się temu nowemu przejawowi ducha policyjnego w stosunku do sprawy organizacji szkolnictwa.

II. Rezolucja w sprawie szkolnictwa mniejszości narodowych.

1) Zjazd wyraża najostrzejszy protest przeciwko niestetycznym metodom, stosowanym przez Rząd i popierające go partie polityczne wobec szkolnictwa mniejszości narodowych.

Zjazd protestuje w szczególności przeciwko ustawicznym prześladowaniom i szykanom w stosunku do tego szkolnictwa, przekreślającym Konstytucję, która zapewnia każdej mniejszości narodowej najszersze uprawnienia w dziedzinie własnego szkolnictwa wszystkich stopni. Zjazd protestuje przeciwko całkowitemu ignorowaniu potrzeb szkolnictwa mniejszości narodowych przy układaniu budżetu M.W.R. i O.P.

Zjazd domaga się, ażeby szkolnictwu temu, budowanemu o własnych siłach i w najcięższych warunkach gospodarczych, udzielone zostały: najżyyczliwsza opieka, pełnia praw publicznych i wydatna pomoc finansowa.

2) Zjazd protestuje w szczególności przeciwko stosowaniu „numerus clausus” na wyższych uczelniach i urzędach publicznych Rzeczypospolitej w stosunku do obywateli-żydów, jako haniebnemu przejawowi szowinizmu i reakcji i podeptaniu zagwarantowanych przez Konstytucję praw obywatelskich.

III. Rezolucja w sprawie redukcji budżetu oświaty.

1) Wobec daleko idących redukcji budżetu M.W.R. i O.P. wprowadzonych przez Rząd, Zjazd stwierdza, że niedopuszczalnym jest, ażeby w Państwie naszym, należącym do najbardziej upośledzonych pod względem oświaty i rozbudowy sieci szkolnej, skromny nad wyraz dotychczasowy budżet M. W. R. i O. P. stawał się ofiarą oszczędności sanacyjnych.

2) Zjazd protestuje jaknajgorzej przeciwko okrojeniu i bez tego niewystarczających plac nauczycieli i innych pracowników państwowych, na których barki Rząd i Sejm spychają całkowicie ciężar oszczędn. budżet., pozostawiając jednocześnie nietkniętymi olbrzymie pozycje wydatków nieprodukcyjnych.

3) Zjazd wyraża swą solidarność kolegom ze szkół państwowych i życzy im całkowitego zwycięstwa w walce o ich słuszne prawa.

Pozatem Zjazd uchwalił następujący protest przeciwko polityce Rządu wobec ruchu robotniczego i pracowniczego:

„Zjazd protestuje przeciwko wzmożonym prześladowaniom pracowników fizycznych i umysłowych, które ujawniły się w rozpędzaniu siłą demonstracyj bezrobotnych pracowników fizycznych i umysłowych, w zamykaniu związków zawodowych i deptaniu wolności słowa i swobody prasy”.

Po zatwierdzeniu protokołu IV Zjazdu i wyborze Komisji (mandatowej i głównej), Zjazd wysłuchał sprawozdania Zarządu Głównego, które złożył sekretarz kol. **ALTMAN**.

Sprawozdanie Zarządu Głównego

Za okres od I. VI. 1925 do I. IV. 1926.

Ostatni Zjazd Doroczny odbył się tuż przed zakończeniem roku szkolnego. Dzieli nas więc od zjazdu ostatniego okres 10-miesięczny, z którego Z. Gł. zdać ma sprawę przed delegatami organizacji.

Okres to zatem sprawozdawczy krótszy od normalnych, ale obfitszy w walki i akcje organizacyjne, niezmiernie burzliwy, obfitszy również w te codzienne, żmudne, szare a niezmiernie ważne prace, jakie stanowią podwalinę całej wogóle działalności organizacji zawodowej.

A jak różnorodną była ta działalność, w jak wielu szła kierunkach, jak nieraz musiała być intensywną i obszerną, by objąć sobą wszystko, co tylko życia nauczycielstwa, jego dążeń i walk dotyczy — o tem mieliśmy sposobność informować szeroki ogół członków w naszych Biuletynach.

Działalność tę podzielić można na parę głównych grup niejako zasadniczych elementów. A więc: walka o umowę i całość kształt ekonomicznego położenia nauczycielstwa, prace organizacyjne, sprawy kwalifikacyj nauczycielskich, pośrednictwo pracy, finanse.

Związek nasz w wypełnianiu swego naczelnego zadania — dążenia do poprawy bytu nauczycielstwa i obrony codziennych interesów i praw nauczycielskich — działa na gruncie konkretnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej: nauczycielstwo żadnej

wjątkowej grupy społecznej nie stanowi, a na jego położenie materialne wpływ mają czynniki, które składają się na położenie całej klasy pracującej.

Okres ciężkiego kryzysu gospodarczego i ujawnione na tle tego kryzysu, ataki zdążające do obniżenia stopy płac zarobkowych, szczególnie w stosunku do pracowników umysłowych, — oto ogólny charakter okresu powojennego. Znamiona tych ataków odczuwaliśmy na sobie szczególnie dobitnie w okresie sprawozdawczym. Do warunków ogólnych przyłączyło się specyficzne jeszcze położenie szkolnictwa prywatnego wogóle, a żydowskiego szkolnictwa średniego w szczególności. Bez przesady powiedzieć możemy, że skutki kryzysu odczuło nauczycielstwo w stopniu szczególnie silnym, i że tutaj najbardziej bodaj jaskrawo ujawniła się daleko posunięta pauperyzacja.

Związek musiał toczyć ciężką walkę w obronie egzystencji nauczycielstwa. W tej walce mieliśmy do przełamania trudności, wynikające z usiłowań wrogich nam czynników do podkopania siły i spójności Związku, do wytrącenia nauczycielstwu jedynej broni, jaką przeciwstawić może atakom — organizacji zawodowej.

A pozatem ileż to codziennych utarczek staczać musi organizacja nasza o poszczególne postulaty nauczycielskie, o żądania nauczycieli poszczególnych szkół, ile utarczek z nadużyciami depczącemi prawa i zdobycze nauczycielstwa.

Z powyższą znów działalnością łączy się cała nasza praca organizacyjna i agitacyjna, praca zdążająca do powiększenia szeregów Związku, do zapewnienia mu wpływu, siły i sprawności i do utrzymania w nim porządku i karności. Tutaj zadaniem Z. Gł. było czuwać nad tem, by Związek, żyjąc i rozwijając się w warunkach niesłuchanie ciężkich miał też i odpowiednią siłę, którą daje nie tylko liczebność szeregów, ale i organizacyjne wyszkolenie członków, posłuch i dyscyplina, a więc to wszystko, co w każdej organizacji zawodowej stanowi jedyną gwarancję powodzenia jako harmonijne i jednolite współdziałanie wszystkich ku jednemu wspólnemu celowi.

Mimo, że codzienna walka całkowicie prawie absorbowwała czas nasz i umysły, staraliśmy się, zgodnie ze wskazaniami poprzednich zjazdów i odczuwanymi przez organizację potrzebami, wyjść poza ramy działalności zawodowo-ekonomicznej, zajmować

stanowisko wobec ważnych zagadnień natury ogólnej z dziedziny szkolnictwa, wzbudzić w szeregach członkowskich zainteresowanie sprawami nauczycielskimi-pedagogicznymi, szkolnemi. W tym kierunku niewiele jeszcze uczyniono. Został jednak dokonany pierwszy krok: wyszliśmy poza ciasne ramy kwestyj chleba codziennego.

Przechodzimy do szczegółowego omówienia poszczególnych dziedzin działalności Zarządu Głównego.

Działalność organizacyjna.

W składzie Z. Gł., wybranego na Zjeździe poprzednim zaszyły zmiany następujące: Zgodnie z uchwałą Zjazdu, Z. Gł. powołał sekretarza Związku w osobie kol. ALTMANA. — Zaraz na początku kadencji złożył mandat z powodów osobistych kol. BRAUDE (Wilno), na którego miejsce powołano kol. HAMBURGA; kol. H. nie brał jednak udziału w pracach Z. Gł., co ma związek z rozbiciem Oddziału w Wilnie, o czym niżej. — W lipcu 1925 złożył mandat, a jednocześnie wystąpił ze Związku długoletni działacz kol. KOJRAŃSKI; w Biuletynie szczegółowo informowaliśmy o tym fakcie. Wydarzenie to niewątpliwie b. przykre i smutne, a powstało ono na podłożu depresji, jaka wskutek ciężkiej sytuacji gospodarczej ogarnęła szerokie sfery nauczycielskie, a jakiej ustrzec się nie mogły nawet jednostki skądinąd zasłużone dla organizacji i odpowiedzialne. Kol. Kojrański uznał za możliwe w czasie zaciętej akcji, toczonej przez Związek na terenie łódzkim w obronie poszanowania umowy, opuścić organizację, przez co popełnił niezwykle ciężkie wykroczenie wobec Związku, co zmusiło Z. Gł. do zajęcia należytego stanowiska. —

W okresie sprawozdawczym odbyły się cztery Plenarne Posiedzenia Z. Gł., na których załatwiano sprawy ważne natury zasadniczej, udzielając dyrektyw Egzekutywie. Egz. działała stale i w ciągu okresu sprawozd. odbyła 34 posiedzenia.

Ścisły kontakt z Oddziałami utrzymywano drogą wyjazdów, których było 22; wyjazdy te zacieśniały łączność prowincji z Z. Gł., przyczyniały się do utrzymywania stałej czujności ze strony Z. Gł.; trudności finansowe zrzadka tylko pozwalały na lustrację

stanu organizacyjnego oddziałów, przeważnie delegaci Z. Gł. wyjeżdżali w czasie zatargów.

W wykonaniu uchwały zjazdu poprzedniego Z. Gł. przystąpił w r. bież. do wydawania **BIULETYNU INFORMACYJNEGO**, który ukazuje się w odstępach mniej-więcej regularnych i spełnia zadanie informacyjne, podając jednocześnie dla orientacji kolegów artykuły, wyjaśniające stanowisko Związku wobec ważnych zagadnień bieżących. Dążeniem naszym było przekształcenie Biuletynu na drukowane pismo periodyczne o charakterze zawodowo-pedagogicznym; na przeszkodzie stały trudności finansowe, a także brak zapewnionej współpracy publicystycznej. — **Okólników** wysłano do Oddziałów 21. — **Listów** otrzymano 467, wysłano 563.

Pod względem rozszerzania sieci organizacyjnej Związku uczyniono co następuje: Powstały 3 nowe Oddziały (Częstochowa, Radom, Pułtusk); dążyliśmy do nawiązania stosunków w Baranowiczach, Lidzie, w Małopolsce. — Zlikwidowany został Oddział w Suwałkach, po znanej akcji, która zakończyła się objęciem bojkotowanych posad przez łamistraków. — Oddział w Wilnie rozpadł się; złożyły się na to zabagnione stosunki lokalne, tarcia wewnątrz Oddziału, przegrane akcje w r. ub.; jest to poważna strata; nie zarzuciliśmy prób odbudowania tego Oddziału, informujemy nauczycielstwo wileńskie o naszych poczynaniach, sądzimy, że brak organizacji przekona wkrótce kolegów wileńskich o konieczności powrotu do Związku. — Nie był czynny Oddział w Koninie.

Liczymy w chwili obecnej 29 Oddziałów. Liczba członków wynosi 801 (491 mężczyzn i 310 kobiet), zatrudnionych w 72 szkołach (w tem 18 szkół nar.-społecznych). Poza Związkiem pozostaje 9 ośrodków. Jeśli uwzględnić rozpadnięcie się Oddziału w Wilnie, stwierdzimy, że liczba członków bodaj że wzrosła.

Stosunki wewnętrzne w Oddziałach pozostawiają wiele do życzenia: zjawiskiem ogólnym jest brak zainteresowania w stosunku do Związku i spraw zawodowych, brak poczucia obowiązku wobec organizacji; Biuletyn, wydawanie którego było przedmiotem rozpraw i uchwał kilku zjazdów, nie wywołuje należytego zainteresowania, brak jest współpracy redakcyjnej ze strony Oddziałów; odpowiedź na rozsyłane przez Związek kwest-

onariusze przychodzą ze znacznym opóźnieniem; nie znajdują należytego zrozumienia tak ważne kwestje, jak sprawa ustroju szkolnictwa, program nauk judaistycznych i t. p.

W kierunku naprawy stosunków wewnętrznych było wiele usiłowań: W Lublinie, który był w stanie całkowitego rozprzężenia wskutek walki pomiędzy Gronami Nauczycielskimi poszczególnych szkół, dzięki interwencji Egzekutywy udało się zaprowadzić stan normalny. — W Łodzi w pierwszych miesiącach r. szk. Oddział pochłonięty był likwidacją zajęć na terenie Szkoły Aba; taktyka Rady Koleżeńskiej tego Gimnazjum spowodowała wykluczenie 8 członków Rady ze Związku; obecnie Oddział powraca stopniowo do normalnego stanu; w c. lu usprawnienie pracy Oddziału zaangażowany został płatny sekretarz (składką podniesiono do 3⁰/_o). — W Sosnowcu nawiązano stosunki, zerwane w początku r. szk. na skutek zawarcia przez Oddział indywidualnych umów. — W Słoniemiu były zatargi wewnętrzne na tle osobistym, obecnie na skutek interwencji Egzekutywy przywrócono porządek. — W Grodnie Egz. zarządziła cały szereg środków celem usunięcia wewnętrznego rozprzężenia. — Z wszystkimi Oddziałami utrzymywany jest stały kontakt. —

Naogół stwierdzić należy niezaprzeczalny fakt, że depresja w szeregach związkowych minęła, że bolesne może operacje, których dla sanacji dokonać musiano, oczyściły atmosferę, poczucie łączności z całością wzmocniło się, sprawność wzrosła, organizacja zdała egzamin ze swej żywotności; jaśniej spoglądać możemy obecnie w przyszłość najbliższą.

Umowa. — Akcja ekonomiczna

Kryzys gospodarczy i trudności finansowe, w jakie w związku z tem popadło szkolnictwo, stały się doskonałym pretekstem ze strony właścicieli i zarządów szkół zarówno prywatnych, jak i t. zw. społecznych do generalnego ataku na pozycje nauczycielskie, na stanowisko, które Związek za cenę wieloletnich walk zdobył i utrzymał. Ostre znamiona kryzysu pod koniec ub. r. szk. wytworzyły w społeczeństwie wiele paniczny nastroj, któ-

ry musiał się udzielić i części nauczycielstwa. Jeszcze przed rozpoczęciem roku szk. a więc w momencie, gdy trudno było przewidzieć, jak się stosunki w szkolnictwie ułożą, ze strony przeciwników naszych wysunięto hasło redukcji uposażeń, obniżenia normy, pogorszenia warunków pracy. Podczas zainicjowanych w czerwcu pertraktacji centralnych ze Związkiem Zrzeszeń Społecznych, Zw. Zrzeszeń wysunął propozycje daleko idącej redukcji norm. Zgodnie z uchwałą Zjazdu ostatniego Z. Gł. zgłosił postulat utrzymania dotychczasowych norm z ustaleniem minimum na zł. 85. Żądaliśmy również od Zw. Zrzeszeń udzielenia gwarancji finansowych, czemu się strona przeciwna sprzeciwiła, wyrażając jedynie gotowość „moralnego zobowiązania”, że wypłacona będzie wszędzie norma 65. Pertraktacje na tem utknęły, a następnie uległy rozbiciu, wskutek przyczyn, o których, poniżej. Jednocześnie prawie w Warszawie właściciele szkół usiłowali w pertraktacjach narzucić nam za podstawę normy Komisji 5-ciu, czemu musieliśmy się sprzeciwzić, odkładając pertraktacje na okres powakacyjny.

Po wakacjach rok szkolny rozpoczęto w momencie gwałtownego załamania się kursu złotego, w chwili paniki powszechnej, w której potracono wszelką orientację, a rozpoczęła się prawdziwa orgia ataków na pozycje nauczycielskie.

Wobec zerwania pertraktacji ze Zw. Zrzeszeń Z. Gł. wydał oddziałom instrukcje w sprawie pertraktacji o umowę. Zarządy i właściciele szkół proponowali normy, które stanowiły niezwykle wielką redukcję, i nie stwarzały nawet minimum już nie egzystencji, ale bodaj wegetacji. Postanowiono cały ciężar kryzysu przerzucić na barki nauczycielstwa, a także postanowiono skorzystać z sytuacji, by uczynić wyom w umowie zbiorowej, a tem samem w szeregach związkowych.

Rewizjonistyczne zapędy obejmowały: poza redukcją normy zasadniczej — skreślenie 13-ej pensji i skasowanie lub znaczną redukcję szeregu dodatków, wreszcie sprawę wy mówień.

Sytuacja gospodarcza istotnie fatalnie odbiła się na położeniu szkolnictwa: znaczny spadek frekwencji, dochodzący niekiedy do normy, czyniącej samo istnienie szkół za

pozbawione racji bytu, konieczność obniżenia czesnego i czynienia znacznych ulg, wreszcie fatalna gospodarka -- szczególnie w szkołach społecznych -- konieczność spłaty poważnych długów, powstałych w latach poprzednich, -- wszystko to istotnie stworzyło sytuację niezmiernie trudną. Na tem tle jednak apetyty właścicieli i zarządów posunęły się już tak daleko, że usiłowano narzucić normy znacznie niższe od tych jakie szkoły nawet w tych fatalnych warunkach płacić mogły.

Pertraktacje o umowę, rozpoczęte we wrześniu, przeciągnęły się przez szereg miesięcy. W szkołach nar. społ. atak przeciwko Związkowi miał charakter zorganizowany: w drodze okólników nakazywano Zarządom Szkół nieprzekraczanie pewnych wskazanych norm, tworzone okręgowe „bloki” szkół dla wspólnej walki z nauczycielstwem.

W Warszawie były groźby lokautu; utrzymaliśmy tu jednak normę zeszłoroczną, zarówno jak i zasadę ruchomej akcji płac, musieliśmy natomiast zrezygnować z 13-ej pensji. W kilku szkołach warszawskich przeprowadzono redukcję normy.

Na prowincji walka o normę i umowę była niezwykle zacięta. W obronie swej egzystencji nauczycielstwo zmuszone było nieustannie chwycić się najbardziej ostrych środków.

Akcja w sprawie umowy przeciągnęła się aż do lutego. Obecnie umowa jest już wszędzie zawarta. W wielu oddziałach nauczycielstwo zmuszone było przyjąć normę niższą, aniżeli prz widywają instrukcje Z. Gł. (Będzin-77^{1/2}, Chełm-75, Grodno-72, Kielce 75, Łomża-80, Międzyrzec-79, Mława-72, Piotrków-75, Słomim 80, Tomaszów-72^{1/2}, Zamość 72, Koło-70). Zjawiskiem częstym jest zawieranie t. zw. układów zrzeszeniowych; w wielu szkołach zgoda na niższą normę spowodowała wprowadzeniu kontroli finansowej ze strony nauczycielstwa. Niejednokrotnie zły stan finansowy szkół nie jest spowodowany ani spadkiem frekwencji, ani poważnym zmniejszeniem się wpływów, lecz poważnymi długami z lat poprzednich. przyczem wszędzie ujawnia się tendencja Zarządów wzgl. właścicieli do spłacania tych długów właśnie w obecnym ciężkim okresie gospodarczym. -- Statystyka płac (normy) w/g szkół przedstawia się w sposób następujący:

5 szkół — 70-75	8 szkół	90 100
6 " — 75-80	7 "	101-125
4 " — 80-84	5 "	150
6 " — 85-90	30 "	zrzeszenie, dzierżawa i tp.

Największa bolączka jest sprawa terminów wypłaty pensyj. Terminy nigdzie nie są dotrzymywane; niejednokrotnie opóźnienia sięgają 4-5 tygodni. Powoduje to nieustanne zatargi i strajki (dotychczas 9 strajków na tem tle).

W sprawie wskaźnika drożyznianego ustaliliśmy, że zgoda na odłożenie wypłaty wskaźnika na termin późniejszy może nastąpić jedynie po stwierdzeniu drogą kontroli, że szkoła nie jest w możności wypłacać wskaźnik regularnie. Do grudnia wypłacano wskaźnik w Międzyzrecu, Pińsku, Równem, Warszawie. — W styczniu z powodu ogromnego wzrostu drożyzny natrafiono na znaczny opór ze strony szkół. W obliczu znacznych zaległości z tytułu bieżącej pensji nauczycielstwo milcząco godzi się na niestosowanie ruchomej skali płac. Zjawisko to stanowi groźne niebezpieczeństwo ze względu na samą zasadę regulowania płac stosownie do zmiany kosztów utrzymania.

Na plan pierwszy wysuwa się w chwili obecnej sprawa pensyj wakacyjnych. 10 rat wzgl system kombinowany uzyskano za ledwie w 25 szkołach; w pozostałych stosują wypłatę w 12 ratach; bez silnego naporu z naszej strony i czujności grozi niebezpieczeństwo utraty pensyj wakacyjnych.

Zjawiskiem niepożądanem jest rozstrzyganie sporów w drodze arbitrażu. W okresie sprawozdawczym mieliśmy 3 tego rodzaju przypadki.

Atmosferę ciągłych wałk i ich napięcie charakteryzuje liczba strajków.

STATYSTYKA STRAJKÓW

w okresie od I. VI. 1925 do I. IV. 1926.

Ogółem 32 strajki w 26 szkołach
(w 6 szkołach po 2 razy).

Przyczyny.

O regularną wypłatę poborów	—	9 strajków
O uzyskanie umowy	—	14 "
Z powodu wydalenia niesłusznego	—	5 "
O dotrzymanie umowy	—	4 "
		<hr/>
		32 —

Wyniki:

Strajki wygrane	—	6
„ częściowo wygrane	—	22
„ przegrane	—	4
		<hr/>
		32.—

Czas trwania:

Od 1 do 3 dni	—	12
„ 4 „ 7 „	—	16
Powyżej 7 dni	—	4
		<hr/>
		32.—

Strajki te, stwierdzić to należy z całą stanowczością, są objawem nie tylko walki w obronie interesów nauczycielstwa, ale jednocześnie obroną samego bytu szkoły, jako zakładu naukowego i wychowawczego: nie może być mowy o należytej pracy nauczyciela-wychowawcy, o utrzymaniu równowagi ducha, o wnoszeniu do szkoły radości życia, gdy nauczyciel pochłonięty jest nieustanną troską o chleb powszedni, gdy często nie ma pieniędzy na obiad, pobory wypłacane mu są „kapanią” po kilkanaście, a nawet kilka złotych. Oto odpowiedź pod adresem

tych, którzy zarzucają nam zbyt ni „ekonomizm“, i używanie „niewł. ściwych“ dla szkolnictwa metod walki.

Zatargi. — Interwencje.

Do zaostrzenia stosunków i pogorszenia warunków pracy przyczyniały się również częste w szkolnictwie zatargi pomiędzy kierownikami a nauczycielstwem, nieuzasadnione [wypowiedzenia szykany i t. d. Do wypadków najbardziej jaskrawych, o których pisaliśmy w Biuletynie, należą wydarzenia w Suwałkach, w Łodzi u Sz wajcera, w Płocku, Pułtusku, Kutnie, Słonimie, Włocławku, Warszawie (Zjednoczenie, Mirlasowa). Z. Gł. musiał często w tych zatargach interwenjować, niezawsze z należyty m skutkiem.

Łamistrajkostwo.

Rok ubiegły zaznaczył się w dziejach ruchu zawodowego m a s o w y m łamistrajkostwem. Najbardziej jaskrawe są wypadki w Suwałkach i w Łodzi u Sz wajcera. Z doniosłości tego niebezpieczeństwa Z. Gł. zdawał sobie doskonale sprawę; rozumiemy, że zjawisko to jest wynikiem braku uświadomienia i należytego poczucia godności, a podłoże znajduje na tle ciężkich warunków i braku pracy. To też walka z łamistrajkostwem prowadzona być musi u źródła, przez wzmocnienie poczucia solidarności drogą rozszerzania organizacji i uświadomienia. Przeciwno sporadycznym aktom łamania solidarności koleżeńskiej występowaliśmy ostro, informując o nich opinię publiczną drogą akcji prasowej, odezwy i przez Biuletyn. Odezwy nasze rozsyłaliśmy szeroko do szkół niezorganizowanych, do stowarzyszeń akademickich i organizacy j zawodowych.

Objawami, zbliżonemi do łamistrajkostwa. produktem ubocznym, powiedzmy, są fakty rozluźnienia dyscypliny organizacyjnej wewnątrz Związku. Mamy tu na myśli, szczególnie sprawę n auczycieli Gimnazjum Aba w Łodzi. Uzdrawienie tych stosunków jest koniecznym, i w tym kierunku poczynania Związku spotykały się z należytem zrozumianiem i poparciem ze strony szerszych sfer członków.

Związek Zrzeszeń Społecznych.

Odrębny rozdział sprawozdania naszego poświęcić musimy stosunkowi do Zw. Zrz. Społ., utrzym. żyd. szkoły śr. w Polsce (Senator Braude).

Jak już wspominaliśmy, pertraktacje ze Zw. Zrzeszeń rozbiły się z powodu znanego wystąpienia sen. Braudego z żądaniem zmiany składu naszej delegacji z powodu obecności w niej kolegi-nieżyda. Cel tego niebywałego manewru, noszącego wszelkie cechy skandału publicznego, był jasny: chodziło o wbicie klina w szeregi związkowe, o zdeorganizowanie Związku. W imię dobra organizacji, w poczuciu swego obowiązku wobec instytucji, stojąc na straży jednolitości szeregów naszych, Z. Gł. nie mógł zająć wobec tego faktu innego stanowiska, aniżeli zajął. Przeciwno ultra-szowinistycznemu postępowaniu Zw. Zrzeszeń, przeciwko brakowi poczucia odpowiedzialności i taktu społecznego zareagowaliśmy natychmiast. Ogłosiliśmy w prasie komunikat o przebiegu rokowań, powstrzymaliśmy się jednak od wszelkich komentarzy natury politycznej, bacząc pilnie, by nie wyjść poza ramy koniecznego obiektywizmu.

W tym momencie Związek Zrzeszeń z prawdziwą furją rozpoczął publiczny już atak na Związek, nie cofając się przed wszelkiego rodzaju insynuacjami i jawnie usiłując wprowadzić w nasze szeregi tarcia na tle politycznym celem rozbicia Związku. Wydał również Zw. Zrzeszeń odezwę do nauczycielstwa szkół narodowo-społecznych, wzywając je do usunięcia się ze Związku. Z całym spokojem przyglądaliśmy się tej akcji, która istotnie żadnego sympatycznego dla p. Braudego oddźwięku nie znalazła. Przyszła następnie akcja kaliska, która już nawet najbardziej zaślepionym oczy otworzyła na istotne intencje Zw. Zrzeszeń. Przez swe najwyższego napiętnowania godne wystąpienie kaliskie Zw. Zrzeszeń doszczętnie skompromitował się i chyba nie znajdzie się już tak naiwna jednostka, która za dobrą monetę brałaby fałszywe liczmany frazesów o „dobru narodowej szkoły” i insynuacje o naszym wrogim stosunku do szkolnictwa tego lub innego kierunku. Ze strony Oddziałów naogół znaleźliśmy zrozumienie naszego stanowiska; po strajku w Kaliszu Oddziały, uchwały ostre protesty przeciwko Związkowi Zrzeszeń.

Sprawy szkolne.

W dążeniu do wciągnięcia organizacji w orbitę spraw ogólnopedagogicznych uczyniliśmy pierwszy krok przez zainteresowanie członków sprawą projektu ustroju szkolnictwa, opracowanego przez min. St. Grabskiego. Brak czasu i nawał codziennej pracy organizacyjnej uniemożliwił nam należyte zajęcie się tą sprawą.

Z powodu wystąpienia Zw. Zrzeszeń Społ. i Kierowników Szkół Nar. Społ. w sprawie wprowadzenia w szkołach 10 godzin judaiki tygodniowo, rozesłaliśmy do Oddziałów kwestionariusz. Odpowiedzi wykazały bierność i brak zainteresowania wobec tej kwestji.

Z powodu pokrzywdzenia szkół kat. C w nowym regulaminie egzaminów maturalnych interwenjowaliśmy w M.W.R. i O.P. domagając się zawieszenia w roku bież. przepisów o egzaminie wstępnym oraz o wieku minimalnym. Obecnie zamierzamy akcję tę kontynuować przez wystąpienia wobec poszczególnych Kuratorów.

Kwalifikacje nauczycielskie.

Powołaliśmy do życia referat dla spraw kwalifikacyj nauczycielskich. Udzielamy kolegom wyjaśnień i informacji, interwenjujemy u władz szkolnych. Rozesłaliśmy ankietę o kwalifikacjach. Wyniki ankiety przekonywują nas o ważności sprawy kursów egzaminacyjnych. Sprawa jest na porządku dziennym Zjazdu.

Różne wystąpienia.

Braliśmy udział w Zjeździe Dorocznym Zw. Zaw. Naucz. Polskich Szkół Średnich. Wysłaliśmy depeszę kondolencyjną do wdowy po St. Żeromskim.

Biuro Pośrednictwa Pracy.

Ten dział naszej pracy nie stał w ciągu ubiegłej kampanji na wysokości zadania. Osoba, której powierzono prowadzenie B. P. P., zawiodła nasze oczekiwania, wprowadziła do Biura nieład, okazała się mocno nieobowiązkową. Z drugiej strony przy-

zyną słabej działalności pośredniczącej B. P. P. jest niewątpliwie to, że Oddziały nie informują na czas o wolnych posadach. Zwróciliśmy się do Oddziałów o wyznaczenie mężów zaufania B. P. P., których obowiązkiem byłoby utrzymywanie stałego kontaktu z Biurem, informowanie o wolnych posadach, o rezultatach naszej akcji pośredniczącej. Zniesiono wszelkie oplaty, poczyniono wszelkie przygotowania do należytej ewidencji kandydatów i wolnych posad po wznowieniu działalności B.P.P. (Nadmieniamy, że osoba, o której mowa powyżej, nie pracuje już w B.P.P. od września 1925 r.).

Z a k o ń c z e n i e .

Tak przedstawia się działalność Z. Gł. w ubiegłym okresie. Wiemy, że nie wszystko dało się utrzymać z osiągniętych dawniej pozycji, nie wszystko dało się osiągnąć w zakresie organizacyjnym, że zapewne niejedno należało zrobić lepiej, aniżeli się zrobiło, jakkolwiek chciało się zrobić wszystko jaknajlepiej.— Rok ubiegły był rokiem przełomowym dla organizacji. Zarząd Główny starał się wedle sił i możliwości podjąć swemu zadaniu. Niechaj Zjazd osądzi, w jakiej mierze wywiązaliśmy się z włożonych na nas obowiązków.

Sprawozdanie Kasowe

Za okres od 1. VI. 1925 do 1. IV. 1926.

złożył skarbnik

kol. SZWARCMAN.

(Tabela na drugiej stronie)

W P Ł Y W Y		Zł.	gr.	W Y D A T K I		Zł.	gr.
1. Saldo w kasie		214	53	1. Pensje sekret. i pomoc. biur.		5837	65
2. Saldo w P.K.O.		323	80	2. Diety czl. Zarz. Gł.		1478	40
3. Składki członkowskie		9619	97	3. Podróże del. Zarz. Gł.		956	30
4. Zwrot kosztów podróży delegata		160	—	4. Wydawn. Biuletynu.		428	—
5. Odsetki		9	27	5. Komorne, Światło, tel.		1177	38
6. Dochód ze sprz. Biulet.		9	30	6. Druki		193	65
7. Zwrot za elektryczność		74	—	7. Wydatki biurowe		295	—
8. Pożyczka		90	—	8. Porto		484	20
9. Biuro Pośredn. Pracy:				9. Służba		70	—
opłaty	604.20			10. Pomoc prawna		100	—
składki	116 —			11. Drobne		342	57
za pośredn.	10. —	730	20	12. Biuro Pośredn. Pracy:			
10. Fundusz Samopomocy:				pensje	727. —		
Saldo	454.37			znaczk	100. —	891	—
składki	3149.31			ogłoszenia	64. —		
Zwroty poz.	2196.37			13. Fundusz Samopomocy:			
Zwr. za ogł.	133. —	5933	05	pożyczki	3202.17		
				porto	18.90		
				wyd. kanc.	56. —		
				ogłosz.	1837.95	5114	72
				14. Saldo na d. 16. III 1926		396	05
Ogółem Zł.		17463	92	Ogółem Zł.		17463	92

W imieniu Komisji Rewizyjnej kol. **Ginberg** (Warszawa) stwierdził zgodność ksiąg z rachunkami, poczem rozwinęła się

Dyskusja nad sprawozdaniem Zarządu Głównego.

W kilkugodzinnej ożywionej dyskusji zabierało głos kilkunastu mówców, a m. in. kol. kol. **Zylberszac** (Będzin), **Brandys** (Warszawa), **Deutscher** (Międzyrzec), **Friede** (Płock), **Geier** (Włocławek), **Aronsztam** (Białystok), **Bergman** (Pówne), **Ostern** (Włocławek), **Birenweyg** (Łódź), **Kohn** (Sosnowiec), **Głogowski** (Warszawa), **Hurwicz** (Radom), **Goldsohel** (Warszawa), **Münzer** (Lublin), **Szwarcman** (Warszawa).

Mówcy podkreślali, że pod względem organizacyjnym Związek wzmocnił się znacznie, aparat związkowy funkcjonuje sprawnie, kontakt pomiędzy Zarządem Głównym a Oddziałami jest ścisły. Wskazywano, że jeśli działalność Związku szwankowała, to działo się to przede wszystkim z powodu niezawsze

sumiennego wywiązania się ze swych obowiązków przez Oddziały.

Fakty rozluźnienia dyscypliny organizacyjnej oraz zatargi wewnętrzne w niektórych Oddziałach znalazły należyte oświetlenie w dyskusji; podkreślano, że wydarzenia te są przejawem depresji, rozwijającej się na gruncie niezwykle ciężkiej sytuacji materialnej nauczycielstwa. Koledzy z prowincji w jaskrawych barwach odmalowali tę sytuację, przytaczając horrendalne wprost przypadki antyspołecznego stosunku zarządów i właścicieli szkół do nauczycielstwa i szkoły.

Wiele czasu poświęcili mówcy sprawie akcji Związku Zrzeszeń Społecznych wobec nauczycielstwa. Podkreślano, że musimy w sposób najbardziej stanowczy przeciwstawić się narzucanej nam przez Związek Zrzeszeń i sen. Braudego walce. Wskazywano, że Zarząd Główny i nadal, jak dotychczas, powinien stać na straży interesów nauczycielstwa i Związku w obronie przed atakami ze strony Związku Zrzeszeń, zastrzegając się przeciwko nadawaniu naszej akcji charakteru walki politycznej z senatorem Braudem (jak to usiłuje insynuować nam p. Br.).

Głos jednego z kolegów, wzywającego do „zawieszenia walki” ze Związkiem Zrzeszeń — nie znalazł poparcia wśród uczestników Zjazdu. Wskazywano, że ten właśnie kolega, na którym najwidoczniej wpływ wywarła akcja prasowa Związku Zrzeszeń, kieruje się przesłankami natury politycznej; wszyscy pozostali mówcy (a wśród nich i przyjaciele polityczni tego kolegi) stwierdzali, że nie my walkę spowodowaliśmy, że brak odporu z naszej strony spowodziłby całkowitą rezygnację z obrony interesów nauczycielstwa szkół narodo-wo-społecznych.

Po końcowem przemówieniu referenta, który udzielił wyjaśnień w kwestjach, poruszonych w dyskusji, Zjazd jednogłośnie udzielił absolutorjum ustępującemu Zarządowi Głównemu.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad Zjazd uchwalił opracowany przez Zarząd Główny projekt zmiany statutu. Zmiana ta jest formalnem zatwierdzeniem szeregu modyfikacji, wprowadzonych przez Zjazdy poprzednie, a dotyczy kilku kwestyj organizacyjnych (liczba członków Zarządu Głównego, czas odbywania Zjazdów i t. p.)

Sprawa umowy zbiorowej.

W drugim dniu Zjazdu obrady toczyły się dokoła kwestji umowy zbiorowej na r. szk. 1926/27. Referent kol. **Goldsoebel** w obszernem przemówieniu przedstawił zasady dyskusyjnego projektu nowej umowy, opracowanego przez Zarząd Główny (projekt ten znany jest Oddziałom z okólników przedzjazdowych). Referując rezultaty ankiety, rozpisanej przez Zarząd Główny w sprawie projektu, kol. G. wezwał Zjazd do przeprowadzenia dyskusji w tej kwestji, oświadczając, że zamierzeniem Z. Gł. było zainicjowanie tej dyskusji, która winna być prowadzona dalej w łonie Związku celem przygotowania dostatecznego materiału dla następnego Zjazdu, który zdecyduje o ostatecznem uchwaleniu projektu.

Ożywiona dyskusja, jaka rozwinęła się po referacie, wykazała że projekt Zarządu Głównego wywołał w Oddziałach znaczne ożywienie i zainteresowanie. Niektórzy mówcy poddali projekt gruntownej analizie i wskazali na konieczność dokładniejszego opracowania poszczególnych punktów. Inni koledzy krytykowali założenia projektu, proponując liczne zmiany. Wszyscy podkreślali konieczność utrzymania w najbliższym roku szkolnym dotychczasowej umowy. Liczne wnioski, zgłoszone w dyskusji, przekazano komisji Głównej, której propozycje zostały następnie uchwalone przez Zjazd (patrz niżej).

Regulamin układów zrzeczeniowych.

Kol. **Goldsoebel** zreferował następnie projekt regulaminu układów zrzeczeniowych, spółdzielczych i t. p., opracowany przez Zarząd Główny.

Wymienione układy regulują obecnie stosunki zarobkowe nauczycieli w znacznej ilości szkół. Nauczycielstwo zawierało podobne układy niechętnie i w przekonaniu swem, z konieczności, czy to nie widząc możliwości wywalczenia umowy najmu pracy, czy też widząc w tych układach uniezależnianie się od nieudolnej gospodarki właściciela oraz gwarancję spokojnej pracy.

Właściciele w okresach ciężkiej konjunktury gospodarczej

świadomie narzucają nauczycielstwu układy zrzeczeniowe i t.p., a to celem uwolnienia się od odpowiedzialności materialnej i przetrwania kryzysu przy zapewnieniu sobie całkowitego wzgl. częściowego dochodu z przedsiębiorstwa szkolnego.

Nauczycielstwo niejednokrotnie godzi się, niestety, na układy nacechowane zwolnieniem przedsiębiorcy od odpowiedzialności, t. j. od obowiązku poszanowania własności pracownika-pracy, oraz zapewniające właścicielom dochody i zachowanie przedsiębiorstwa kosztem uszczuplonych poborów pracowników.

Należy sobie uprzytomnić, że nauczycielstwo okazuje najdalej posuniętą wyrozumiałość dając właścicielowi możliwość przetrwania i okazując mu pomoc w gospodarowaniu szkołą w chwilach gospodarczo trudnych. Wzamian za to nauczycielstwu należą się gwarancje jego własności — zarobku, a nie odwrotnie. Zgoda na układ jest ustępstwem ze strony nauczycielstwa w walce z właścicielem, który obowiązany jest zapewnić nauczycielstwu w drodze umowy wynagrodzenie za pracę, i w tym duchu winny być zawierane wszelkie układy.

W uwzględnieniu zasad powyższych Zarząd Główny przedkłada Zjazdowi do uchwalenia regulamin obowiązujący nauczycielstwo przy zawieraniu układów zrzeczeniowych, spółdzielczych, dzierżawnych i ustalających kontrole finansowe ze strony nauczycielstwa.

W dyskusji zgłoszono kilka wniosków, zmierzających do zmiany projektu. Na wniosek Komisji Głównej Zjazd uchwalił jednak projekt w postaci przedstawionej przez Zarząd Główny, polecając jedynie Z. Gł. zmianę redakcji p. 8 (patrz niżej).

Sprawa kwalifikacji nauczycielskich.

Kol. Głogowski w gruntownie opracowanym referacie przedstawił wyniki ankiety w sprawie kwalifikacji; przeprowadzonej wśród członków Związku Odpowiednio ilustrowując zebrane cyfry, referent scharakteryzował jednocześnie politykę władz szkolnych w sprawie kwalifikacji nauczycielskich i wysunął cały szereg postulatów w tym zakresie. Wskazując na niesłychaną wagę tej sprawy dla całego nauczycielstwa, Kol. G. zwrócił uwagę na konieczność należytego informowania przez

Oddziały Związku (i specjalnego referatu przy Zarządzie Głównym) o wszystkich kwestiach, związanych ze sprawą kwalifikacyj.

Kol. kol. **Händel** (Łuck), **Münzer** (Lublin), **Bessendorfówna** (Kielce), **Bergman** (Równe), **Zylberszac** (Będzin), **Freide** (Płock) i inni uzupełnili wywody referenta, poruszając cały szereg ważnych spraw, jak kwalifikacje nauczycieli przedmiotów judaistycznych, konieczność wspólnej z innymi organizacjami nauczycielskimi akcji o nowelizację ustawy o kwalifikacjach, sprawę zezwoleń na nauczanie i t. d.

Na wniosek Komisji Głównej Zjazd powziął szereg uchwał w sprawie kwalifikacyj. (patrz niżej)

Sprawy organizacyjne.

Na posiedzeniu popołudniowym drugiego dnia obrad Zjazd, po dłuższej dyskusji, zatwierdził projekt preliminarza budżetowego i ustalił wysokość składki członkowskiej oraz sposób ściągania jej.

Następnie Zjazd uchwalił szereg wniosków w sprawach organizacyjnych i zatwierdził Regulamin Funduszu Samopocy.

Po wysłuchaniu referatu kol. **Altmana** o ubezpieczeniu emerytalnym i uchwaleniu też w tej sprawie, Zjazd przystąpił do wyboru władz Związku. Wybory dały rezultat następujący:

Zarząd Główny: **E. Aronsztam** (Białystok), **H. Birencweig** (Łódź), **J. Deutscher** (Miedzyrzec), **S. Głogowski** (Warszawa), **H. Goldsobel** (Warszawa), **J. Grynberg** (Równe), **H. Hurwicz** (Radom), **L. Kober** (Łódź), **D. Kohn** (Sosnowiec), **S. Lubelski** (Warszawa), **J. Ostern** (Włocławek) i **H. Szwarzman** (Warszawa).

Zastępcy: **M. Bessendorfówna** (Kielce), **L. Infeld** (Warszawa), **Z. Mannheim** (Zamość), **A. Minzer** (Lublin) i **H. Wolpe** (Warszawa).

Komisja Rewizyjna: **S. Ginberg**, **L. Jakobson** i **B. Rosenfeld**.

Zastępcy: **Ń. Szyfmanowicz** i **A. Hertz**.

Pozatem Zjazd zatwierdził kandydaturę kol. **H. Altmana** na stanowisko sekretarza generalnego na rok następny.

Z powodu spóźnionej pory spadły z porządku dziennego referaty w sprawie ustroju szkolnictwa i w sprawie stosunków służbowych nauczycielstwa. Zjazd w drodze specjalnej uchwały

wyraził swe ubolewanie, że z powodu braku czasu nie zdążył przedyskutować tych punktów, traktujących o sprawach niemniej ważnych od spraw zawodowo-ekonomicznych. Zjazd polecił jednocześnie Zarządowi Głównemu, aby na łamach Biuletynu otworzył dyskusję nad temi sprawami.

Po zakończeniu obrad kol. **Głogowski** w imieniu Zarządu Głównego, podziękował wszystkim delegatom za owocną pracę; członkom Prezydium Zjazdu za trud oraz przedstawicielom prasy za poważne potraktowanie Zjazdu.

Następnie przewodniczący Zjazdu kol. Infeld w krótkich słowach zreasumował wyniki obrad, poczem zamknął Zjazd.

* * *

W pierwszym dniu Zjazdu odbyła się w lokalu Związku wieczornica koleżeńska, zorganizowana przez Oddział Warszawski. W miłym nastroju spędzili koledzy-delegaci kilka godzin na pogawędce towarzyskiej.

Uchwały Zjazdu.

I. W sprawach organizacyjnych.

1. Zjazd wyraża podziękowanie Zarządowi Głównemu za usilną i owocną pracę na niwie zawodowej i udziela mu absolutorjum. Zjazd wyraża szczególne podziękowanie sekretarzowi generalnemu kol. Altmanowi, który niezmierną pracą przyczynił się do usprawnienia Związku i Zarządu Głównego.

2. Zważywszy: 1) że skuteczna obrona interesów nauczycielstwa szkół narodowo-społecznych wymaga uwzględnienia specjalnych warunków tego terenu; 2) celem odparcia ataków Związku Zrzeszeń społecznych konieczne jest utworzenie zwar- tego frontu nauczycielstwa, zatrudnionego w szkołach narodowo-społecznych,

Zjazd poleca Zarządowi Głównemu zwołania podczas ferji Zielonych Świąt bież. roku szkolnego Konferencji Nauczycielstwa szkół narodowo-społecznych. Skład Konferencji ustali Zarząd Główny.

3. Celem omówienia warunków pracy i płacy w szkołach t. zw. zrzeszeniowych Zjazd poleca Zarządowi Głównemu

zwołanie jeszcze w ciągu bież. roku szk. Konferencji nauczycielstwa tych szkół. Termin Konferencji oraz jej skład ustali Zarząd Główny.

4. Poleca się Zarządowi Głównemu, aby surowo żądał przestrzegania uchwały, że żadna akcja strajkowa nie może być rozpoczęta bez aprobaty Zarządu Głównego.

5. Zjazd upoważnia Zarząd Główny do ustalenia kolejności powoływania zastępców na miejsce ustępujących członków Zarządu Głównego.

6. W zrozumieniu doniosłości zagadnienia centralizacji ruchu zawodowego nauczycielstwa, Zjazd poleca Zarządowi Głównemu przedsięwziąć akcję o utworzenie federacji związków nauczycielskich, stanowiącym etap na drodze ku całkowitej centralizacji ruchu zawod. nauczyc.

7. Zjazd upoważnia Zarząd Główny do zgłoszenia w imieniu Związku akcesu do centrali związków zawodowych pracowników umysłowych, opartej na zasadach klasowości.

8. Zjazd uchwala: Do umów zbiorowych, zawieranych przez Związek, włączony zostaje następujący punkt: Kasa szkolna potrąca przy wpłacie poborów składkę na Związek według listy, przedstawionej przez Zarząd Oddziału. Potrąconą składkę kasa szkolna przekazuje wskazanej przez Zarząd Oddziału osobie“.

Składkę członkowską, otrzymaną z kasy szkolnej, skarbnik Oddziału obowiązany jest niezwłocznie przesłać Zarządowi Głównemu.

9. Składka członkowska na Zarząd Główny wynosi zł. 36—rocznie, potrąconych przez kasy szkolne w 10 ratach miesięcznych po 3.60 miesięcznie.

Z sumy 36 zł.—32.40 przeznacza się na wydatki Zarządu Głównego, zaś 3.60 na Fundusz Samopomocy.

Zarząd Główny pokrywać będzie część lokalnych wydatków Oddziałów na podstawie przedłożonych budżetów.

10. Zjazd zatwierdza na r. 1926/27 preliminarz wydatków i wpływów w sumie zł. 28.000.

10. Regulamin Funduszu Samopomocy.

1. Celem Funduszu Samopomocy jest niesienie pomocy w czasie akcji strajkowych, ogłaszanych przez Związek.

2. Z Fund. Sam. korzystać mogą wyłącznie członkowie Związku.

3. Na F. Sam. składają się składki członkowskie w wysokości, ustalonej każdorazowo przez Zjazd Doroczny, zbiórki nadzwyczajne, organizowane przez Zarząd Główny, dochody z imprez, darowizn i dobrowolnych składek.

4. Składki na F. Sam. wpłacane są wraz z ogólną składką członkowską.

5. F. Sam. wydaje członkom Związku pożyczki zwrotne w myśl p. 1.

6. Prawo do pożyczek z F. Sam. członek uzyskuje po upływie 3 miesięcy od chwili wstąpienia do Związku.

7. Pożyczki wydawane są po upływie 7 dni od chwili wybuchu strajku.

8. Wysokość pożyczek ustala każdorazowo Zarząd Główny zależnie od wysokości rozporządzalnych funduszy i warunków materialnych strajkujących kolegów.

9. Pożyczki winny być zwracane najdalej w ciągu 1. miesiąca po zakończeniu strajku.

10. Prawo do pożyczek z F. Sam. mają również członkowie Związku, którzy na skutek prowadzonej przez Związek akcji utracili posady. W tym wypadku pożyczki mogą być udzielane najwyżej w ciągu pierwszych 6 miesięcy po utracie pracy; terminy zwrotu podobnych pożyczek ustala Zarząd Gł.

11. Funduszem Sam. zarządza Zarząd Główny Związku.

12. Rachunkowość Funduszu Sam. winna być prowadzona odrębnie od ogólnej rachunkowości związkowej.

13. Kierownikiem Funduszu Sam. jest skarbnik Zarządu Głównego.

II. W sprawie umowy.

Zjazd poleca Zarządowi Głównemu przeprowadzenie w dalszym ciągu prac—drogą ankiety i dyskusji w Biuletynie —

zapoczątkowanych przez dotychczasowy Z. Gł. nad projektem przyszłej umowy zbiorowej.

Zjazd poleca Zarządowi Głównemu przeprowadzenie w r. szk. 1926/27 dotychczasowej umowy z następującym uzupełnieniem: W wypadkach, gdy nauczyciel spełnia funkcje nieprzewidziane w umowie zbiorowej (np. zadania historyczne w klasach wyższych, zajęcia praktyczne związane z nauczaniem geografii) otrzymuje za to wynagrodzenie, którego wysokość określi Z. Gł.

Zaleca się Zarządowi Głównemu, ażeby przy ustalaniu norm na przyszły rok szkolny uwzględnił wzrost kosztów utrzymania w ciągu bież. roku szk.

III. W sprawie Związku Zrzeszeń Społecznych.

Zjazd z oburzeniem protestuje przeciwko usiłowaniu Związku Zrzeszeń, zdążającym do rozbicia organizacji i wytworzenia rozdźwięku między instancjami kierowniczymi a członkami Związku. Zjazd wzywa Zarząd Główny do energicznego przeciwdziałania tym zakusom.

IV. W SPRAWIE SZKÓŁ ZRZESZENIOWYCH.

I. Regulamin układów zrzeszeniowych, spółdzielczych i dzierżawnych.

1. Zawarcie układu winno być poprzedzone szczegółowym zaznajomieniem się przez nauczycielstwo ze stanem gospodarczym, finansowym, administracyjnym szkoły, jej zobowiązaniami oraz wpływami. Po najskrupulatniejszym rozpatrzeniu powyższego nauczycielstwo postanawia, czy układ można zawrzeć, poczem wypracowany zostaje projekt układu.

2. Projekt układu przedstawiony zostaje wraz z niezbędnym materiałem Zarządowi Oddziału miejscowego, wzgl. Zarządowi Głównemu (o ile w danej miejscowości do Związku należy nauczycielstwo tylko jednej szkoły), poczem z propozycjami przez Związek ewent. zmianami przedłożony właścicielowi.

3. Układ nabiera mocy po zatwierdzeniu go przez Związek i kontrasygnowaniu przez przedstawiciela Związku.

4. Do układu dołączona zostaje, jako aneks obowiązujący umowa ogólnozwiązkowa, regulująca pobory i warunki pracy w szkole, zarządzanej, przez nauczycielstwo wyłącznie lub częściowo.

5. Układ nie może przekreślać odpowiedzialności właściciela, stanowiąc jedynie moratorium tej odpowiedzialności na pewien ustalony okres czasu; zawiera on formalne zobowiązanie zadośćuczynienia pretensjom nauczycielstwa, pozostałym po wygaśnięciu układu, o ile nie zostały one uwzględnione w czasie trwania układu.

6. Układ nie przewiduje i nie zastrzega żadnych dochodów z tytułu własności. Za faktycznie pełnione funkcje właściciel otrzymuje pobory, którymi odpowiada za pretensje, które szkoła zmuszona będzie uwzględnić, o ile datują one z okresu przed zawarciem układu.

7. Układ ściśle ustala zobowiązania wobec nauczycieli i innych pracowników, skreślenie pozycji fikcyjnych, synekur, uprzywilejowań, stanowisk pasożytniczych.

8. Układ zastrzega przelewanie do funduszy szkolnych pozostających pod administracją kontrahentów, wszelkich należności, darowizn, subsydjów.

9. Przy układzie dzierżawnym lub zrzeczeniowym Zarząd Szkoły spoczywa wyłącznie w rękach nauczycieli, przyczem większość Zarządu stanowić winni członkowie Związku. Na czas trwania układu właściciel przelewa na Zarząd Szkoły wszystkie swe prawa i obowiązki, oprócz zastrzeżonych w innych punktach układu.

10. Zarząd Związku ma zastrzeżone prawo wglądu w gospodarkę szkół dzierżawnych i zrzeczeniowych.

11. Przy układzie dzierżawnym tenuta właściciela obciążona zostaje zobowiązaniami z przyszłości i wydatkami na przedmioty, w które zaopatruje się szkołę, a które nie są doraznie zużywane.

12. Przy kontroli finansowej obowiązują następujące warunki:

a) wpływy i wydatki przechodzą przez ręce kontrolera, wyznaczonego przez nauczycielstwo; kontrolerem

może być osoba z poza grona Nauczycielskiego, lecz wyznaczoną przez Związek;

b) wysokość czesnego, zarówno jak i zarządzenia dotyczące ściągania czesnego, ustalane są przez nauczycielstwo;

c) wszystkie wydatki winny być sankcjonowane przez nauczycielstwo;

d) obowiązuje priorytet pensyj nauczycielskich;

e) komisja kontroli finansowe, składa się wyłącznie z nauczycieli z przewagą członków Związku

lk. Do p. 6 regulaminu (o dochodach z tytułu własności) przyjęto następującą instrukcję dla Z. Gł.: W wyjątkowych wypadkach, zależnie od warunków lokalnych daje się Oddziałom możliwość czynienia odstępstw w porozumieniu z Zarządem Gł.

III. W sprawie uposażenia dyrektorów w szkołach zrzeszeniowych uchwalono: Pensja dyrektora w szkołach zrzeszeniowych ustalona zostaje w takiej wysokości, jak dla kierowników, należących do Związku.

V. W sprawie kwalifikacyj nauczycielskich.

1. Zjazd poleca Zarządowi Głównemu, ażeby na podstawie złożonego materiału i wniosków dążył do następujących celów: 1. spowodować inicjatywę ustawodawczą w kierunku złagodzenia przepisów normujących uzyskanie kwalifikacyj; 2. złagodzenie przepisów normujących uzyskanie prawa do egzaminu uproszczonego; 3. odroczenie terminu utraty prawa nauczania przez tych nauczycieli, którzy nie mogą do r. 1928/29 uzyskać kwalifikacyj.

2. Zjazd wzywa Z. Gł., ażeby w sprawie osiągnięcia tych celów ściśle współdziałał z innymi organizacjami nauczycielskimi.

3. Zjazd poleca Zarządowi Głównemu zajęcie się sprawą kwalifikacyj dla nauczycieli przedmiotów judaistycznych i wzywa go do przeciwdziałania próbom podporządkowania tych nauczycieli kompetencji władz duchownych.

4. Zjazd wzywa wszystkich członków, którzy nie nadesłali odpowiedzi na ankietę w sprawie kwalifikacyj, ażeby wobec

wielkiej wagi sprawy nadesłali takowe jeszcze w ciągu bież. roku szk.

5. Poleca się Zarządowi Głównemu, ażeby na podstawie opracowanego materiału statystycznego niezwłocznie przystąpił do przygotowania planu organizacji kursów dla nauczycieli, mających składać egzamin nauczycielski.

6. Zjazd protestuje przeciwko rugowaniu nauczycieli ze względów kwalifikacyjnych przed ostatecznym wejściem w życie ustawy kwalifikacyjnej.

7. Zjazd domaga się od czynników miarodajnych, aby udzielanie prawa nauczania na każdy rok szkolny następowało zawsze przed wakacjami.

VI. Toż do referatu o ubezpieczeniu emerytalnem.

1. Zabezpieczenie na starość i na wypadek niezdolności do pracy oraz zabezpieczenie wdów i sierot może być skutecznie unormowane jedynie w drodze ustawy, wprowadzającej przymus ubezpieczenia.

2. Uwzględniając praktyczne i techniczno-asekuracyjne możliwości realizacji ubezpieczenia emerytalnego oraz ogólną ewolucję ubezpieczeń socjalnych, należy wypowiedzieć się za ustawą, ogarniającą zakresem swego działania **wszystkie warstwy pracowników najemnych, a conajmniej pracowników umysłowych**. Tworzenie odrębnych funduszy emerytalnych dla poszczególnych kategorii pracowników jest stanowczo szkodliwe.

3. Renta starcza winna być wypłacana po osiągnięciu przez ubezpieczonego 50 roku życia wzgl. po przepracowaniu 25 lat. Wysokość renty starczej winna stanowić 100% zarobku ubezpieczonego w chwili nabycia prawa do renty.

4. Renta inwalidzka (na wypadek niezdolności do pracy) winna wynosić minimum 50% po 5 latach ubezpieczenia, po czem powinna wzrastać do wysokości renty starczej.

5. Renta wdowia i sieroca winna zapewniać wdowom i sierotom po ubezpieczonych należyte utrzymanie.

6. Ustawa winna zapewniać prawa do renty dla pracowników, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniu osiągnęli już wiek, przewidziany dla rencistów.

7. Koszta ubezpieczenia emerytalnego winni pokrywać w większej części pracodawcy.

8. Zarząd Funduszu Emerytalnego winien spoczywać wyłącznie w rękach przedstawicieli ubezpieczonych.

9. Konieczna jest energiczna akcja w kierunku nacisku na Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, aby jaknajszybciej wniosło do Sejmu opracowany przez siebie projekt ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych przy uwzględnieniu poprawek i dezyderatów, zgłoszonych przez organizacje pracownicze.

10. Realizacja ustawy zależna jest od nacisku, jaki masy pracujące zdolają wyrzeć na ciała ustawodawcze i rząd w drodze akcji masowej. Nauczycielstwo winno brać czynny udział w tej akcji w porozumieniu z innymi organizacjami pracowników umysłowych i ogółem klasy pracującej.

VII. Wolne wnioski:

W wypadku śmierci członka Związku wszyscy członkowie wpłacają jednorazowe po 5 złotych; uzyskany fundusz wypłaca się rodzinie zmarłego. (dyrektywa Z Gł.).

UWA GA: Rezolucje natury ogólnej zamieściliśmy w tekście sprawozdania (str. 3-5)

Konferencja Nauczycielstwa Szkół Narodowo—Społecznych.

W wykonaniu uchwały Zjazdu Ogólnokrajowego Zarząd Główny zwołuje na d. **20 maja** r. b. Konferencję Nauczycielstwa Szkół Narodowo—Społecznych.

Konferencja odbędzie się **w Łodzi w lokalu Związku przy ul. Południowej Nr. 3.**

W myśl instrukcyj, zawartych w okólnikach Zarządu Głównego, Oddziały winny niezwłocznie zakomunikować nazwiska delegatów na konferencję.

Komunikat Biura Pośrednictwa Pracy.

Kierownictwo Społecznego Biura Pośrednictwa Pracy przy Związku Zaw. Naucz. Średnich Szkół Żydowskich w Polsce wzywa Zarządy Oddziałów Związku do niezwłocznego wyznaczenia we wszystkich szkołach **mężów zaufania B. P. P.**

Mężowie zaufania winni pozostawać w stałym kontakcie z Biurem Pośr. Pracy. Obowiązkiem mężów zaufania jest stałe informowanie B. P. P. o wszystkich wakujących posadach oraz wykonywanie zleceń B. P. P.

Komunikat Skarbnika Zarządu Głównego.

Skarbnik Zarządu Głównego wzywa Zarządy Oddziałów do niezwłocznego uregulowania składek członkowskich i bieżących.

Nazwiska kolegów, uchylających się od opłat, publikowane będą na łamach „Biuletynu”.

Skarbnik Zarządu Głównego

do ściągnięcia przed wakacyjno.

SPOŁECZNE BIURO POŚREDNICTWA PRACY

przy Zarządzie Głównym

**Związku Zawodowego Nauczycieli
Średnich Szkół Żydowskich
w Polsce.**

Warszawa, ul. Zielna Nr. 25, tel. 282—08

**POLECA WYKwalifikowanych NAUCZYCIELI
WSZYSTKICH PRZEDMIOTÓW.**

Z powodu braku miejsca zmuszeni jesteśmy
włożyć do następnego „Biuletynu“ szereg korespo-
ndencji z Oddziałów oraz artykuł w sprawie wydarzeń
w Oddziale Łódzkiego (sprawa Lichtensztej-
na z gimnazjum J. Aba).

Administracja: Warszawa, Zielna, 25 Telefon 282-08.
„Metzeten“ W-wa. Konto czekowe w P.K.O 4061

Wydawca: Zarz.Gł.Z.Z.N.Ś.S.Ż.

